

Innst. 322 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:53 S (2016–2017)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om seismikkfrie områder

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

- «1. Stortinget ber regjeringen om at man i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanene for norske havområder oppretter seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskeriene.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag i petroleumsløven om at oljeleting i form av seismikk, grunne borer og o.l. ikke er tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergstø, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso

Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til representantforslag om seismikkfrie områder, Dokument 8:53 S (2016–2017).

Komiteen viser til svarbrev fra olje- og energiministeren, datert 15. mars 2017.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, vil bemerke at petroleumsvirksomheten i Norge skjer under strenge krav til helse, miljø og sikkerhet og ivaretagelse av det ytre miljø. Flertallet viser til at det kreves samtykke/myndighetstillatelse for all aktivitet, inkludert leteboring, utbygging, driftsfasen og avslutningsfasen. Det legges stor vekt på å sikre god sameksistens med andre brukere av havet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil bemerke at selv om det allerede i dag stilles krav til petroleumsvirksomheten i Norge, er ikke dette noe argument for å vurdere om hvorvidt kravene som stilles er strenge nok. Disse medlemmer viser til at representantforslaget som her behandles, tar til orde for at rammene for petroleumsvirksomheten bør strammes inn ytterligere, og at det finnes noen områder på norsk sokkel som er så sårbare og verdifulle for fiskeriene – at petroleumsvirksomheten bør vike.

Sameksistens mellom petroleumsvirksomhet og annen virksomhet

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Norge er verdens nest største eksportør av fisk og sjømat, samtidig som vi er en av

verdens største produsenter av olje og gass. Norge er også helt i front når det gjelder havforskning og ansvarlig forvaltning av havets ressurser.

Flertallet viser til olje- og energiministerens svarbrev, datert 15. mars 2017, hvor det bemerkes følgende:

«Helt fra petroleumsvirksomheten i Norge startet på slutten av 1960-tallet, har det vært et viktig mål for myndighetene å sikre god sameksistens, der både petroleums- og fiskerinæringen kan utøve sin virksomhet. Det er ikke et enten/eller, men et både/og. I Norge skal vi fortsette denne kloke tradisjonen og forvalte både fiskeriressursene og petroleumsressursene på en bærekraftig måte til glede for hele det norske folk.

Respekt for hverandres arbeid og retten til å drive virksomhet på norsk sokkel er en forutsetning for godt samarbeid. Sameksistens innebærer at begge næringene tilpasser seg hverandre, og erfaringene viser at fiskeri- og petroleumsvirksomheten kan leve side om side på havet. Det har ikke vært uten problemer, men man har i de aller fleste situasjoner kommet frem til gode, helhetlige løsninger.»

Flertallet viser til at for å redusere potensialet for mulige konflikter mellom fiskeriene og seismiske undersøkelser er det i løpet av de senere år gjennomført en rekke tiltak. I 2013 utga Olje- og energidepartementet og det daværende Fiskeri- og kystdepartementet en veileder som skal bidra til økt forståelse mellom partene og være klargjørende på hvilke regler og rutiner som gjelder.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at det ikke er påvist fysiske skader på fisk, yngel eller fiskelarver som følge av seismikk, unntatt i en nærsone på noen få meter (under 5 meter) fra lydkilden. Samlet er det en svært begrenset påvirkning på totalforekomst av fisk, og seismisk datainnsamling på norsk sokkel har ikke ført til påvisbar endring av bestandsstørrelser. Støy fra seismikk kan føre til at fisk forflytter seg (midlertidig) bort fra den seismiske innsamlingen.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at skyting av seismikk er arealkrevende, med fartøy som må dra kilometerlange kabler etter seg over lange strekk uten opphold. Manglende tilgang til arealer på havet i viktige perioder fører til fangsttap og økonomisk tap for fiskere. Dette har ført til at fiskere i noen tilfeller har blitt betalt for å la båten bli stående på land, slik at seismikkfartøy ikke må vike på havet.

Disse medlemmer viser også til at selv om det er uenighet om skadeomfanget av seismisk aktivitet på fisk, har oljeindustrien og fiskerne siden begynnelsen av 2000-tallet vært enige om at seismikk i

alle fall har skremmeeffekt på fisk og derfor kan påvirke fisket lokalt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil videre bemerke at det ikke er noen uenighet om at norsk petroleumsnæring har skapt og fremdeles skaper store økonomiske verdier for Norge. Men selv om det har vært et mål at denne virksomheten ikke skal være til ulempe for andre næringer, har ikke den såkalte sameksistensen med fiskerinæringen vært uproblematisk. Petroleumsaktivitet har kontinuerlige utslipp til sjø, og representerer dessuten en fare for akutte utslipp.

Opprettelse av seismikkfrie områder

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, mener at innsamling av seismikk er avgjørende for å sikre god ressursforvaltning, høy verdiskaping og store statlige inntekter fra våre petroleumsressurser. Det pågår i dag petroleumsvirksomhet i områder som er viktige for fiskeriene, eksempelvis ligger feltene Snorre og Grane i et slikt område. Disse feltene har produsert og skapt store verdier for fellesskapet siden henholdsvis 1992 og 2003, samtidig som fiskeriaktiviteten i området har vært betydelig. Uten mulighet til å innsamle ny seismikk, vil store verdier gå tapt på disse feltene alene.

Flertallet mener forslaget om seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskeriene, vil ramme vår felles velferd gjennom reduserte inntekter til staten, og vil bryte den lange og gode norske tradisjonen med å legge til rette for sameksistens mellom alle brukere av havet, som har vært sentralt siden 1960-tallet.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at det er enighet om at innsamling av seismikk er viktig for petroleumsvirksomheten. Dette er likevel ikke noe argument for at seismikk skal tillates på hele norsk sokkel, like lite som at petroleumsvirksomheten skal tillates overalt. Disse medlemmer mener det finnes områder på norsk sokkel som er sårbare og verdifulle for fiskerivirksomheten, og der ønsket om sameksistens i realiteten medfører betydelig konflikt. I slike områder bør det opprettes seismikkfrie områder.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om at det i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanene for

norske havområder opprettes seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskeriene.»

Forbud mot oljeleting i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil bemerke at kunnskap om ressursgrunnlaget på norsk sokkel er en avgjørende forutsetning for god og forsvarlig ressursforvaltning.

Flertallet mener at forslaget om ikke å tillate oljeleting i form av seismikk, grunne borer og lignende i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet, vil kun forhindre den norske stat i å innhente kunnskap om norske naturressurser og til å ivareta nasjonale interesser. Flertallet mener dette vil bryte med vår tradisjon om en fakta- og kunnskapsbasert forvaltning av naturressurser og havmiljø.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at ikke alle områder på norsk sokkel er åpnet for petroleumsvirksomhet etter petroleumsloven § 3-1. Disse medlemmer viser videre til at uåpnede områder for petroleumsvirksomhet likevel ikke er unntatt all oljeleting. I uåpnede havområder kan staten gjennomføre seismikk og andre kartleggingsaktiviteter for petroleumsressurser, for eksempel grunne borer.

Disse medlemmer viser til at ett konkret eksempel på seismikkaktivitet i uåpnede områder på norsk sokkel er havområdet utenfor Vesterålen og Senja (Nordland 7 og Troms 2). Fra 2006 ble det gjennomført et omfattende statlig seismikkprogram for disse uåpnede områdene. Seismikkaktiviteten medførte konflikter. Særlig i 2008 var konfliktnivået høyt, blåkveitefisket i området ble avblåst, og seismikkseasonen varte i hele fire måneder. Etter seismikkseasonen i 2008 søkte 70 fiskere om erstatning. Seismikkaktiviteten medførte at fiskeindustrien meldte om fangsttap ut over det staten påtok seg å erstatte. I løpet av treårsperioden opplevde fiskerne negative konsekvenser for det tradisjonelle kystfisket

etter sei. Disse medlemmer viser til at konflikten fra dette konkrete seismikkprogrammet ikke er et unikt eksempel, og betydelige arealkonflikter har oppstått både før og etter.

Disse medlemmer mener at når petroleumsvirksomheten ikke er gitt tilgang til et havområde, bør også området skånes for den svært arealkrevende og potensielt konfliktskapende aktivitet som seismikkaktivitet er for fiskeriene. Å gi fiskeriene forrang i noen områder er en konkret måte å redusere arealkonflikter mellom fiskeri- og petroleumsnæring på. Det er på dette grunnlag at disse medlemmer mener petroleumsloven må endres, slik at man ikke tillater oljeleting i form av seismikk, grunne borer o.l. i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag i petroleumsloven om at oljeleting i form av seismikk, grunne borer o.l. ikke er tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen om at det i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanene for norske havområder opprettes seismikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilt verdifulle for fiskeriene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen fremme forslag i petroleumsloven om at oljeleting i form av seismikk, grunne borer o.l. ikke er tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:53 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås om seismikkfrie områder – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 23. mai 2017

Ola Elvestuen

leder

Øyvind Korsberg

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 15. mars 2017****Vedr Representantforslag 53 S (2016-2017) om seismikkkfrie områder - Dokument 8:53 S (2016-2017)**

Det vises til representantforslag 53 S (2016-2017) om seismikkkfrie områder, fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø og Heikki Eidsvoll Holmås.

Norge er i dag en av verdens ledende havnasjoner. Vår kystlinje er en av verdens lengste, og vi råder over havareal som er mer enn seks ganger større enn vårt landareal. Hver eneste dag går hundretusener av nordmenn til en arbeidsplass i de havbaserte næringene, som til sammen står for om lag 70 prosent av våre eksportinntekter. Norge er en av verdens største produsenter av olje og gass. Vi er en av verdens største og mest avanserte skipsfartsnasjoner. Vi er verdens nest største eksportør av fisk og sjømat. Dessuten har vi en leverandørindustri helt i verdensklasse. Norge er også helt i front når det gjelder havforskning og ansvarlig forvaltning av havets ressurser.

Havstrategien som regjeringen la frem 21. februar i år inneholder en oversikt av havnæringenes viktighet for Norge. Av den beregnede verdiskapingen fra havnæringene på 760 milliarder kroner i 2017, stod petroleumsnæringen for 668 milliarder kroner. Det er også beregnet at havnæringenes totale sysselsetting omfatter 256 000 personer, hvorav 193 000 er tilknyttet petroleumsnæringen.

Hovedmålet i petroleumpolitikken er å legge til rette for lønnsom produksjon av olje og gass i et langsiktig perspektiv. Rollen som petroleumsprodusent skal forenes med å være ledende i miljø- og klimapolitikken. Dette målet er det bred støtte for i Stortinget, jf. behandlingen av Meld St 28 (2010-2011) "En næring for framtida – om petroleumsvirksomheten," og Prop 114 S (2014-2015) "Norges største industriprosjekt – utbygging og drift av Johan Sverdrup-feltet med status for olje- og gassvirksomheten".

Petroleumpolitikken som er ført har gitt svært gode resultater. Olje- og gassnæringen er i dag Norges største og viktigste næring. Virksomheten gir lønnsomme arbeidsplasser over hele landet og har siden starten bidratt til næringsutvikling, teknologiutvikling og samfunnsutvikling som har kommet hele landet til gode. Den samlede verdiskapingen fra næringen over de siste 50 årene har vært om lag 13 000 mrd. kroner. Staten har sikret seg en høy andel av disse verdiene gjennom skattlegging og direkte eierskap. Petroleumsrelatert virksomhet utgjør Norges største kommersielle kunnskapsbase. Leverandørin-

dustrien og oljeteknologibedriftene er Norges nest største eksportnæring målt i verdi etter salg av olje og gass.

Petroleumsvirksomheten i Norge skjer under strenge krav til helse, miljø og sikkerhet og ivaretagelse av det ytre miljø. Det kreves samtykke/myndighetstillatelse for all aktivitet, inkludert leteboring, utbygging, driftsfasen og avslutningsfasen. Det legges stor vekt på å sikre god sameksistens med andre brukere av havet. For å møte alle typer utfordringer uavhengig av naturgitte og operasjonelle forhold har myndighetene, i samarbeid med partene i arbeidslivet, utviklet et omfattende HMS-regelverk som stiller strenge krav til sikkerhet og styring av virksomheten. Regelverkets funksjonelle karakter innebærer at kravene til forsvarlighet blir strengere når virksomheten foregår i områder som tilsier strenge krav. Ingen petroleumsvirksomhet på norsk sokkel gjennomføres med mindre den kan utføres på en forsvarlig måte.

Helt fra petroleumsvirksomheten i Norge startet på slutten av 1960-tallet, har det vært et viktig mål for myndighetene å sikre god sameksistens, der både petroleums- og fiskerinæringen kan utøve sin virksomhet. Det er ikke et enten/eller, men et både/og. I Norge skal vi fortsette denne kloke tradisjonen og forvalte både fiskeriressursene og petroleumsressursene på en bærekraftig måte til glede for hele det norske folk. Respekt for hverandres arbeid og retten til å drive virksomhet på norsk sokkel er en forutsetning for godt samarbeid. Sameksistens innebærer at begge næringene tilpasser seg hverandre, og erfaringene viser at fiskeri- og petroleumsvirksomheten kan leve side om side på havet. Det har ikke vært uten problemer, men man har i de aller fleste situasjoner kommet frem til gode, helhetlige løsninger.

For å redusere potensialet for mulige konflikter mellom fiskeriene og seismiske undersøkelser er det i løpet av de senere år gjennomført en rekke tiltak. I 2013 utga Olje- og energidepartementet og det daværende Fiskeri- og kystdepartement en veileder som skal bidra til økt forståelse mellom partene og være klargjørende på hvilke regler og rutiner som gjelder.

Petroleumsvirksomhet skal foregå på en forsvarlig måte, og i sameksistens med andre næringer. Dette er et viktig og overordnet forsvarlighetskrav som er lovfestet i petroleumsloven. Med hensyn til fiskerinæringen betyr dette at rettighetshaver i forkant av en seismisk undersøkelse må ta stilling til om undersøkelsen kunne vært foretatt på et annet sted, til en

annen tid eller på en annen måte som ville vært bedre for fiskerne, uten at dette vil ha for vesentlige praktiske eller økonomiske konsekvenser for rettighetshaver. Det er viktig at rettighetshaver synliggjør og dokumenterer at de har gjort slike vurderinger.

Det vil imidlertid være behov for seismikkinn-samlinger også framover i perioder det kan være noe fiskeriaktivitet i samme område. Værforhold og tidsbegrensninger på grunn av for eksempel gyting og gytevandring kan gjøre at rettighetshaver har en begrenset tidsperiode til å gjennomføre undersøkelsene på, og således må gjennomføre undersøkelsene, selv om det kan være vesentlig fiskeriaktivitet i området. I tillegg er det vanskelig å si med sikkerhet når og hvor innsiget av fisk vil inntreffe neste år. Derfor er politikken utformet også for å håndtere slike situasjoner på en best mulig måte.

For å tydeliggjøre ønsket om at både fiskeri- og petroleumsnæringen skal bidra til verdiskapingen for landet og gi lønnsomme arbeidsplasser i hele Norge, har man i forbindelse med utlysning og senere tilde-ling av utvinningstillatelser satt visse målrettede be-grensinger på petroleumsaktivitet i spesielle områder som ikke medfører store ekstrakostnader eller andre vesentlige negative effekter for forvaltningen av, og verdiskapingen fra, petroleumsressursene. Disse be-grensningene er satt basert på en kost/nytte-tilnær-ming og kan ha form av tidsbegrensninger på seis-miske undersøkelser og på leteboring i oljeførende lag.

Innsamling av seismikk er avgjørende for å sikre god ressursforvaltning, høy verdiskaping og store statlige inntekter fra våre petroleumsressurser. Det pågår i dag petroleumsvirksomhet i områder som er viktige for fiskeriene, eksempelvis ligger feltene Snorre og Grane i et slikt område. Disse feltene har produsert og skapt store verdier for fellesskapet siden

henholdsvis 1992 og 2003 samtidig som fiskeriakti-viteten i området har vært betydelig. Uten mulighet til å innsamle ny seismikk, vil store verdier gå tapt på disse feltene alene. Jeg vil advare mot å gå videre med representantenes forslag. Forslaget om seis-mikkfrie områder på norsk sokkel i områder som er særskilte verdifulle for fiskeriene vil ramme vår fel-les velferd gjennom reduserte inntekter til staten, og vil bryte den lange og gode norske tradisjonen å leg-ge til rette for sameksistens mellom alle brukere av havet som har vært sentralt siden 1960-tallet.

Kunnskap om ressursgrunnet på norsk sokkel er en avgjørende forutsetning for god og forsvarlig ressursforvaltning. Hva gjelder forslaget om å ikke tillate oljeleting i form av seismikk, grunne borerer o.l. i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirk-somhet, vil dette kun begrense statens handlingsrom. Slik virksomhet er ikke tillatt i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet med unntak av sta-tens egne undersøkelser. Forslaget vil altså kun for-hindre den norske stat i å innhente kunnskap om norske naturressurser, og til å ivareta nasjonale in-teresser. Dette vil bryte fundamentalt med vår norske, stolte tradisjon om en fakta- og kunnskapsba-sert forvaltning av naturressurser og havmiljø og er noe jeg vil sterkt advare mot.

Avslutningsvis ønsker jeg å bemerke at fiskeri, havbruk, skipsfart og petroleum er næringene som sammen danner ryggraden i Kyst-Norge og som i over 50 år med petroleumsvirksomhet har levd side om side. Et Norge som lykkes framover, er et Norge der disse næringene blomstrer. Dette er ikke minst viktig fordi petroleumsvirksomheten er en viktig fi-nansieringskilde for velferdsstaten. Ringvirkninger til et kystsamfunn kommer ofte i form av aktivitet ved havnen, og i så måte må jo økt anløp til Kirkenes være en positiv virkning for samfunnet der.

